

माओवादीले माग्यो गृहमन्त्रीको राजीनामा

भापा(प्रस) । प्रमुख प्रतिपक्ष माओवादीले अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगले अनुसन्धान सुरु गरेको भिजिट भिसा प्रकरणमा गृहमन्त्री रमेश लेखकको राजीनामा माग गर्ने निर्णय गरेको छ। अख्तियारले भिजिट भिसा प्रकरणमा अध्यागमनका कर्मचारीमाथि अनुसन्धान सुरु गरेकाले त्यसको नैतिक जिम्मेवारी गृहमन्त्री लेखकले लिनुपर्ने माओवादीको भनाइ छ।

माओवादीको सोमबार बसेको पदाधिकारी बैठकले भिजिट भिसाको सेटिङले मुलुकको साखमा आँच आएको भन्दै नैतिकताका आधारमा गृहमन्त्री लेखकले राजीनामा दिन संसदा दबाव दिने निर्णय गरेको छ।

प्रमुख प्रतिपक्ष दलको हैसियतले भिजिट भिसा प्रकरणमा विपक्षी दलसँग छलफल गरी मंगलबार बस्ने संसदको बैठकमा प्रस्तुत हुने निर्णय गरेको छ। 'सबै विपक्षीसँग सल्लाह गरेर राजीनामा माग गर्ने निर्णय भएको छ। यस्ता घटनाहरू नजरअन्दाज गर्दै राष्ट्रको साख गिर्ने भएको हुनाले गृहमन्त्रीको राजीनामा माग गर्ने निर्णय भएको छ।' माओवादी उपाध्यक्ष एवं प्रवक्ता अनिम सापकोटाले भने, 'भिजिट भिसा प्रकरण मानव तस्करीसँग जोडिएको छ। यसलाई हाम्रो पार्टीले गम्भीरतापूर्वक लिएको छ।'

विपक्षीले पहिलो चरणमा संसदबाट गृहमन्त्रीको राजीनामा माग गर्ने, राजीनामा नदिए संसद अवरुद्ध गर्नेसम्मका कार्यक्रम गर्ने तयारी गरेको छ। 'पहिलो चरणमा राजीनामा माग गर्ने, भएन भने के के गर्नुपर्छ कार्यक्रम बनाइनेछ,' सापकोटाले भने।

सचिवालय बैठकमा माओवादी अध्यक्ष पुष्पकमल दाहालले गृहमन्त्री लेखकले राजीनामा दिएपछि यसमा मुछिएका कर्मचारीको निष्पक्ष छानबिन हुनसक्ने बताएका थिए। 'गृहमन्त्री रहिरहने, कर्मचारीको निष्पक्ष छानबिन हुन सक्दैन' दाहालको भनाइ थियो। माओवादी संसदीय दलका प्रमुख सचेतक हितराज पाण्डेले संसदा प्रस्तुत हुने विषय तय हुन बाँकी रहेको बताए। आगामी आर्थिक वर्षका बजेट ल्याउने दिन जेठ १५ अघि विपक्षले भिजिट भिसा प्रकरणमा सरकारमाथि दबाव सिर्जना गर्ने तयारी गरेका छन्। माओवादीको पहलमा विपक्षीको बैठक गर्ने तयारी छ।

भिसा प्रकरणमा विमानस्थल अध्यागमन प्रमुख तीर्थराज भट्टराईमाथि अख्तियारले अनुसन्धान सुरु गरेको छ। मानव तस्करीको सेटिङमा भिजिट

भिसामा असुली घन्दा चलाएको प्रकरणमा विमानस्थल अध्यागमन प्रमुख भट्टराईसहित गिरोहमा काम गर्ने तीन जनालाई अख्तियारले बुधवार पक्राउ गरेको थियो।

चारै जनाबाट अख्तियारले मोबाइल, ल्यापटप तथा अन्य कागजात पनि नियन्त्रणमा लिएको छ। आरोपितलाई भने तारेखमा छाडेको छ।

उता भ्रष्टाचार र अनियमिततामा संलग्न रहेको भनी प्रश्न उठेका मन्त्रीहरूलाई हटाउनुपर्ने माग राखेका नेताहरूलाई स्पष्टीकरण सोध्नुपर्ने भनी कांग्रेस सांसद तथा पूर्वमहामन्त्री डा. शशांक कोइरालाले पार्टी बैठकमा माग गरेपछि पार्टीभित्रै आलोचना सुरु भएको छ।

कांग्रेस सांसद राजेन्द्र बजगाईंले सामाजिक संजालमाफत स्पष्टीकरण शशांक कोइरालालाई सोध्नुपर्ने भनी माग गरेका छन्।

उपहार र राजनीतिक पदको सौदाबाजीका कुरा उठाउँदै बजगाईंले स्पष्टीकरण डा. कोइरालालाई सोध्नुपर्ने माग गरेका हुन्। 'म चाहँदैनथे कि मलाई किया र दुईवटा महिन्द्राजस्ता एसयूभी उपहारहरू, सुनको रोलेक्स घडी, नगदले भरिएका डफेल भोलाहरू, तथाकथित 'घरको जीर्णोद्धार' वा राजनीतिक पदहरूको सौदाबाजीबारे प्रश्न उठाउनुपर्ने। तर याद राख्नुहोस्, स्पष्टीकरण तपाईंलाई सोधिने पर्नेछ,' उनले सामाजिक संजालमा भनेका छन्।

मन्त्रीहरूमाथि प्रश्न उठाउने नेताहरूलाई शशांक कोइरालाले स्पष्टीकरण सोध्नुपर्ने भनी पार्टीको पदाधिकारी र पूर्वपदाधिकारीको बैठकमा माग गरेका थिए। सांसदहरू डा. शेखर कोइराला, डा. सुनील शर्मा र बजगाईंलाई स्पष्टीकरण सोध्नुपर्ने माग गरेका थिए। उक्त विषयमा बजगाईंले भने, 'हामी भ्रष्टाचार विरोधी कुरा गरिरहेका छौं। भ्रष्टाचार भयो अथवा भिजिट भिसाको बारेमा कुरा गरेपछि त शब्द, शालीन भएर पार्टी सभापतिलाई चिठी लेखेको थिए। भ्रष्टाचारबारे कुरा गर्दा उल्टो प्रष्टिकरण सोध्नु भने ? बाहिर आएर पनि उक्त कुरा बताउने तर उहाँ प्रवक्ता होइन,' उनले भने, 'भ्रष्टाचार विरोधी कुरा गर्दा प्रष्टिकरण सोध्ने मान्छेले गिफ्ट दिन मिल्छ ? मिल्द भने मान्छे भ्रष्टाचारको पक्षधर हो।' शेखर कोइरालालगायतले भिजिट भिसा प्रकरणमा गृहमन्त्री रमेश लेखकमाथि प्रश्न उठाउँदै राजीनामा गर्नुपर्ने माग गरेका थिए।

१२ वर्षीया बालिकाद्वारा आत्महत्या

भापा(प्रस) । इलाममा फेरि एक १२ वर्षीया बालिकाले भुन्डिएर आत्महत्या गरेकी छन्। सोमबार साँझ ६:४० बजे इलाम माई नगरपालिका ७ स्थित हेलानी डाँडा बस्ने कृतिबिक्रम सदेम्बा राईकी छोरी १२ वर्षीया शिखा सदेम्बा राईले घरमा कोही नभएको अवस्थामा आत्महत्या गरेकी हुन्। काठको बेरा र टिनको छानो भएको एकतले घरको आफ्नै सुत्ने कोठाको काठको बिममा उनले तनको पासो लगाएकी हुन्। उनी मृत अवस्थामा फेला परेको प्रहरी चौकी महमाईमा जानकारी प्राप्त हुनसाथ प्रहरी टोली खटिएर घटनास्थल सुरक्षित राखेको र थप अनुसन्धान तथा कानुनी प्रक्रियाको लागि जिल्ला प्रहरी कार्यालय इलामबाट प्रहरी टोली जाने तयारी भइरहेको जनाइएको छ।

यसअघि गत बैशाख २९ गते इलाम नगरपालिका-११ निन्दाखु बस्ने मेघराज नेपालकी छोरी १२ वर्षीया सेविका नेपालले पनि भुन्डिएर आत्महत्या गरेकी थिइन्।

यता जेठ ८ गते भापा कचनकवल गाउँपालिका १ भेलासुनी बस्ने जयसिंह राजवंशीका छोरा १३ वर्षीय बेदनारायण राजवंशीले आफ्नै घरको सुत्ने कोठामा बाँसको बलोमा प्लास्टिकको डोरीको पासो लगाई आत्महत्या गरेका थिए। युवायुवतीसँगै बालबालिकाहरूले आत्महत्या गर्ने क्रम बढेको छ। यो उमेरमा बालबालिकाहरूले जिद्धि गर्ने, मनमा लागेको कुरा पूरा भइहाल्नुपर्ने हुन्छ। यदि पूरा भएन भने उनीहरूले आत्महत्या गर्न सक्ने देखिएको छ।

श्रीमानको कुटाइबाट श्रीमतीको मृत्यु

भापा(प्रस) । पाँचथरमा श्रीमानको कुटाइबाट श्रीमतीको मृत्यु भएको छ।

पाँचथर याङवरक गाउँपालिका-५ दाहाल गाउँ बस्ने कृष्ण लिङ्देनको कुटाइबाट उनकी श्रीमती ४० वर्षीया सम्फना भट्टराईको मृत्यु भएको हो। गत बैशाख ३ गते बिहान ३ बजे लिङ्देनले घरायसी विवाद हुँदा श्रीमती सम्फनालाई कुटाएर गरी घाइते बनाएका थिए। जिल्ला अस्पताल फिदिममा सामान्य उपचारपश्चात् घाइतेलाई थप उपचारको लागि

बिपी कोइराला स्वास्थ्य बिज्ञान प्रतिष्ठान धरान लिएको थियो।

आइतवार राति १२.२० बजे धरानमै उपचारको क्रममा सम्फनाको मृत्यु भएको हो। मृतकको शव सोही अस्पतालको शवगृहमा राखिएको र श्रीमतीलाई कुटाएर गरी लिङ्देनलाई अस्पतालबाटै नियन्त्रणमा लिई इलाका प्रहरी कार्यालय धरानमा राखिएको प्रहरीले जनाएको छ।

ट्रयाक्टरले मोटरसाइकललाई ठक्कर दिँदा २ जनाको मृत्यु

भापा(प्रस) । पूर्व-पश्चिम राजमार्गअन्तर्गत सुनसरीको भोक्राहा नरसिंह गाउँपालिका-६ फूलचोकमा तीनजना सवार मोटरसाइकललाई ट्रयाक्टरले ठक्कर दिँदा २ जनाको मृत्यु भएको छ भने एकजना घाइते भएका छन्।

सोमवार दिउँसो १२.५५ बजे फुलचोकस्थित पूर्वपश्चिम राजमार्गमा पश्चिमबाट पूर्वतर्फ आउँदै गरेको प्र.०१-०२-००३ त ९०२ नं. को ट्रयाक्टरले विपरित दिशाबाट जाँदै गरेको प्र.१-०२-०५५ प ६२९६ नं. को मोटरसाइकललाई ठक्कर दिएको थियो।

दुर्घटनामा इनरूवा नगरपालिका-१० जाल्पापुरका २० वर्षीय सर्फराज अन्सारी र हरिनगरा गाउँपालिका-१ का महजित अन्सारीको मृत्यु भएको जिल्ला प्रहरी कार्यालय सुनसरीले जानकारी दिएको छ। उनीहरू दुवैको

सप्तकोशी न्युरो अस्पताल सुनसरीमा उपचारको क्रममा मृत्यु भएको प्रहरीले जनाएको छ। दुर्घटनामा इनरूवा-१० जाल्पापुरका २० वर्षीय साहेब अन्सारी घाइते भएका छन्। घाइते अन्सारीको सोही अस्पतालमा उपचार भइरहेको जिल्ला प्रहरी कार्यालय सुनसरीका प्रहरी नायब उपरीक्षक योगराज खतिवडाले जानकारी दिए। ट्रयाक्टर चालक भोक्राहा नरसिंह गाउँपालिका-३ बस्ने ४६ वर्षीय सुब्बारा चमारलाई नियन्त्रणमा लिएर थप अनुसन्धान भइरहेको खतिवडाले जानकारी दिए।

रजिस्ट्रेसन फाराम भर्ने म्याद पुनः थप

भापा(प्रस) । माध्यमिक शिक्षा परीक्षा (एसईई) २०८२ मा सहभागी हुन चाहने विद्यार्थीका लागि रजिस्ट्रेसन फाराम भर्ने म्याद पुनः थप गरिएको छ। परीक्षा नियन्त्रण कार्यालय, कक्षा १० सानोठिमी, भक्तपुरले यसअघि वैशाख १२ गते प्रकाशित सूचनामार्फत जेठ ११ गतेलाई अन्तिम म्याद तोकेको थियो।

तर विद्यालय, विद्यार्थी तथा अभिभावकहरूबाट आएको मागको सम्बोधनस्वरूप उक्त म्यादलाई जेठ ३० गतेसम्म कायम हुने गरी थप गरिएको छ। यस अन्तर्गत विद्यालयहरूले विद्यार्थीको फाराम संकलन गरी तोकिएको

शुल्क बुझाएर प्राप्त भौचरसहित असार ८ गते आइतबारसम्म सम्बन्धित शिक्षा विकास तथा समन्वय एकाइमा थप गर्नु पर्नेछ। यसका आतिरिक्त, रजिस्ट्रेसन फारामसम्बन्धी अन्य कार्यालिका भने अधिल्लो सूचनाअनुसार नै यथावत् रहने सोमबार बोर्डले जारी गरेको सूचनामा उल्लेख छ।

क्र.सं.	व्यक्ति	वित्तमोड	धन वहादुर राई	समन राई	गोपाल कुमार सुनुवार	गोपाल कुमार सुनुवार, बबिता राई	राई वहादुर सुनुवार, धन वहादुर राई	तोपगाछी-४ अनारमनी-३	१९९१, २०५	६७७.९७ २२४.३२	वित्तमोड
३४.	मनोज भट्टराई	मेचीनगर-१४	बन्दिनाथ भट्टराई	देवी प्रसाद भट्टराई	बिना भट्टराई	मनोज भट्टराई	बन्दिनाथ भट्टराई	दुवागढी-९	३३१	०-६-१०	वित्तमोड
३५.	नरेन्द्र मैनाली	वित्तमोड-५	धनपति मैनाली	छविबाल मैनाली	मुना उप्रेती	नरेन्द्र मैनाली	धनपति मैनाली	दुवागढी-३	१५३३	३५९.७३	वित्तमोड
३६.	कृष्ण प्रसाद निरौला	कनकाई न.पा.३	गुरु प्रसाद निरौला	दधिराम निरौला	राधादेवी निरौला	कृष्ण प्रसाद निरौला	गुरु प्रसाद निरौला	शिवगञ्ज -७	५१	०-३-१०-०	वित्तमोड
३७.	हरि कुमार दियाली	वित्तमोड-६	चन्द्र वहादुर विश्वकर्मा	मनविर विश्वकर्मा	मनमाया विश्वकर्मा	हरि कुमार दियाली	चन्द्र वहादुर विश्वकर्मा	पृथ्वीनगर-२३	२३	१०३५	वित्तमोड
३८.	हरि विक्रम कुमाल	अर्जुनधारा२	खड्ग वहादुर कुमाल	भिम वहादुर कुमाल	सविता उप्रेती	खड्ग वहादुर कुमाल	भिम वहादुर कुमाल	भापा बुधवारे १क	२३१८, २३२०	०-०-१६-०, ०-१-४-०	खुदुनावारी
३९.	होमनाथ दुलाल	अर्जुनधारा ३	विष्णु प्रसाद दुलाल	देव प्रसाद दुलाल	निर्मला दुलाल	निर्मला / होमनाथ दुलाल	रविबाल कोइराला / विष्णु प्रसाद दुलाल	भापा पाराखोपी ४	२४६०, २४६१, १६९६	०-०-१०-०, ०-१-१०-०, ०-६-१२-५-०	खुदुनावारी
४०.	धनश्याम भण्डारी	वित्तमोड-७	मुक्तिनाथ भण्डारी	देवी प्रसाद भण्डारी	निर्मला देवी घिमिरे	मुक्तिनाथ भण्डारी	देवी प्रसाद भण्डारी	गरामनी-१	२५९०	२७०९.०४ व.मी	गरामनी
४१.	तारा साकी	वित्तमोड-८	विरमान साकी	मानविर साकी	तारा साकी दल वहादुर साकी फुल माया साकी	विरमान साकी पहल मान साकी वल वहादुर साकी	गरामनी-५ हल्वद्वारी-८ हल्वद्वारी-८	१५०० २९.४३ १९५१,२०७४	१६९.३२ १६५९.२६,१ ४०५.३१ ८४६.६०,२६ ६.६८	तारा साकी दल वहादुर साकी फुल माया साकी	गरामनी
४२.	नर प्रसाद श्रेष्ठ	वित्तमोड १०	दल वहादुर श्रेष्ठ	नन्दलाल श्रेष्ठ	गोमा देवी श्रेष्ठ	मदन कुमारी प्रधान श्रेष्ठ	धन वहादुर प्रधान	गरामनी-९	२०४ २१२	३७९० व.मि. ३३४० व.मि.	सैनिक बजार
४३.	शिव नारायण चौधरी	वित्तमोड १०	रविबाल चौधरी	अमरलाल चौधरी	दुर्गा देवी दुलाल चौधरी	शिव नारायण चौधरी	रविबाल चौधरी	गरामनी-९	२४५	१५५ व.मि.	सैनिक बजार
४४.	कर्मल राई	वित्तमोड १०	धन वहादुर राई	खासवन राई	इन्द्र कुमारी नेम्बाङ्ग राई	कर्मल राई	धन वहादुर राई	गरामनी-९	१०८०	१३५४ व.मि	सैनिक बजार
४५.	शान्तिराम विश्वकर्मा	वित्तमोड ५	डिल्ली प्रसाद विश्वकर्मा	रविबाल विश्वकर्मा	निरमाया गहते	शान्तिराम विश्वकर्मा निरमाया गहते	डिल्ली प्रसाद विश्वकर्मा हरि वहादुर गहते	भापा पाराखोपी ६ भापा पाराखोपी ६	११३२५,११३ २७, ११३२९, ११३ ७९६० १९४९० ७९६२ ११३२८ ११३२३ ११३२६ १९४९२	०-०-५-०, ०-०-३-० ०-०-१३-० ०-०-११-० ०-०-१५-० ०-१-०-० ०-०-१६-० ०-०-४-० ०-०-१०-० ०-०-७-०	महानन्द चौक
४६.	निरकला श्रेष्ठ	अर्जुनधारा ६	गुरु दत्त दहाल		सम्मान श्रेष्ठ	निरकला श्रेष्ठ	गुरु दत्त दहाल	भापा घैलाडुब्बा ९	४२२९	०-१-०-०	महानन्द चौक
४७.	विष्णु माया खत्री	वित्तमोड ५	प्रेम वहादुर खत्री	चन्द्र वहादुर खत्री	भक्त वहादुर गोदार	विष्णु माया खत्री	प्रेम वहादुर खत्री	शानिश्चरे ३	८३०४	०-०-११-२५-०	महानन्द चौक
४८.	उमेश शाह	अर्जुनधारा ७	रघुनाथ शाह	कमेली शाह	प्रिती कुमारी शाह	उमेश शाह	रघुनाथ शाह	पाराखोपी ९	८७४ , ८७२	०-०-२-०, ०-०-८-०	शानिश्चरे
४९.	खगेन्द्र प्रसाद सापकोटा	अर्जुनधारा ७	हरिभक्त सापकोटा	हरि नारायण सापकोटा	कृष्ण देवी सापकोटा	कृष्ण देवी सापकोटा	महा प्रसाद सन्जेल	पाराखोपी २	६२८	०-१-१०-०	शानिश्चरे
५०.	चुन्नी शाह	अर्जुनधारा ८	सुका शाह	नन्दलाल शाह	सन्तोष गुप्ता	सन्तोष गुप्ता	देवनाथ प्रसाद गुप्ता	शानिश्चरे २	४२७५ , ४२७३	०-०-३-५-० , ०-०-३-५-०	शानिश्चरे
५१.	नर देवी तामाङ	अर्जुनधारा ११	कर्म वहादुर तामाङ	भिम वहादुर तामाङ	विर वहादुर तामाङ	देवी माया तामाङ	मन वहादुर तामाङ	तोपगाछी ४	३९१ , ३९०	०-०-१४-० , ०-४-६-०	शानिश्चरे
५२.	दल वहादुर भन्ने गोविन्द कार्की	वित्तमोड-४	लोक वहादुर कार्की	जमानसिंह कार्की	खड्ग कुमारी भट्टराई	दल वहादुर भन्ने गोविन्द कार्की खड्ग कुमारी भट्टराई	लोक वहादुर कार्की श्री कुमार भट्टराई	अनारमनी-४	२५६ १५४	२०.०० १७०.००	सैनिकमोड
५३.	खड्ग कुमारी भट्टराई	वित्तमोड-४	श्री कुमार भट्टराई	नन्दी केशर भट्टराई	दल वहादुर भन्ने गोविन्द कार्की खड्ग कुमारी भट्टराई	दल वहादुर भन्ने गोविन्द कार्की खड्ग कुमारी भट्टराई	लोक वहादुर कार्की श्री कुमार भट्टराई	दुवागढी ९ शिवगञ्ज ७	१६४२	७१११.४३	सैनिकमोड
									१७७९ १७७७ १८०५ १७७८ १७९९ १७९४ १७७६ १७९८ १७९६ १७८० १७७७ १७७५ १७८४ १७८२ १७८१ १७७२ १७८३ १७७५ १७७५ १७७५ २२७०७ २२६८४	११४.२८ ११४.२८ १३२०.६३ ११८.५१ २२०.०९ ९३.११ १०१.५८ २१५.८६ १०९.५८ ११८.०० ११८.५१ २७९.३४ २४९.७२ ९०.३५ १०१.५८ ११८.५१ ९७.३५ ११०.०५ १०१.५८ २२०.१२ १६५.०९	

नेपाल बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लि.
बचत तथा ऋण व्यवसायगत उपसमितित,
प्रधान कार्यालय, चारआली, भापा

सम्पादकीय

प्रधानमन्त्री नै अराजक

राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगले प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओलीको उत्तेजनापूर्ण अभिव्यक्तिप्रति गम्भीर ध्यानाकर्षण भएको जनाएको छ। आयोगले जिम्मेवार व्यक्तिले आफ्नो अभिव्यक्ति दिँदा संयमित हुन, अरु व्यक्तिले सम्मूह वा पार्टीलक्षित नकारात्मक टीका टिप्पणी नगर्न, सुरक्षा निकायले राजधानीलगायतका क्षेत्रको शान्तिरक्षार्थलाई मजबूत बनाउन तथा आफ्ना विरोध र प्रदर्शनलाई शान्तिपूर्ण बनाउन आग्रह गरेको छ।

ओलीको यो अभिव्यक्ति हिंसा प्रेरित रहेको छ। सुरक्षा मामिला जानकारहरूले पनि प्रधानमन्त्रीको अभिव्यक्तिले हिंसा भड्काउन सक्ने चिन्ता प्रकट गरेका छन्। प्रधानमन्त्रीको अभिव्यक्ति हिंसा र मूठभेद उक्साउने किसिमको रहेको पूर्वडीआईजी हेमन्त मल्ल बताउँछन्। कार्यकर्तालाई काठमाडौँ नियन्त्रणमा लिनु भन्ने निर्देशन भिडाउने मनस्थितिबाट आएको उनी बताउँछन्। प्रधानमन्त्रीको कुर्सिमा बसेर यस्तो बोली बोल्न नमिल्ने उनको मत छ।

‘प्रधानमन्त्री सबैको अभिभावक हो। कहिँ सुनुवाइ नभएपछि माग राख्ने ठाउँ सडक नै हो। सडकमा कोही उत्रियो भने शान्ति सुव्यवस्था कायम गर्ने जिम्मेवारी गृह प्रशासनको हो। सुरक्षा चुनौती खडा भए गृह प्रशासनलाई निर्देशन दिनुपर्ने ठाउँमा कार्यकर्तालाई काठमाडौँ नियन्त्रणमा लिनु भनेर उहाँले आन्दोलनकारीलाई उक्साउने काम गर्नुभयो। उहाँका यस्ता बोलीले भिडन्त निम्त्याउने जोखिम उच्च हुन्छ,’ मल्लले भने।

मल्लको भनाइसँग अर्का सुरक्षा मामिलाका जानकार उत्तम कार्की पनि सहमत छन्। पूर्वडीआईजी उत्तम कार्की प्रधानमन्त्रीको अभिव्यक्ति अराजक र हिंसा प्रेरित रहेको बताउँछन्। राज्य संयन्त्रमा बस्ने शान्ति सुव्यवस्था कायममा ध्यान दिनुपर्नेमा भिडन्त निम्त्याउन खोज्नु गैरजिम्मेवारी रहेको उनको मत छ। एमाले कार्यकर्तालाई काठमाडौँ नियन्त्रणमा लिने उर्दी दिएका प्रधानमन्त्रीलाई उनी सोध्छन्, ‘राप्रपा, रास्वपा, माओवादी वा अन्य कुनै दलले काठमाडौँ नियन्त्रणमा लिने खोजे भने के हुन्छ? पार्टी विशेषको नियन्त्रणमा मुलुकको भूगोल हुनसक्छ? यस्तो अराजकता उक्साउन मिल्छ?’

राज्यसंयन्त्रमा बसेकाले नागरिकलाई शान्ति सुव्यवस्थाको सुनिश्चतता गर्नु भन्नुपर्नेमा उल्टै मूठभेद निम्त्याउन खोज्नु अराजकता रहेको उनको भनाइ छ। ‘आन्दोलनकारीको चरित्र अलि अराजक नै हुन्छ। प्रधानमन्त्रीको कुर्सिमा बसेर अराजकतालाई प्रेरित गर्ने अभिव्यक्ति दिनु लोकतान्त्रिक शासनको मर्यादाभित्र पर्दैन। हिंसा भड्काउने मनस्थितिले यो अभिव्यक्ति आएको छ,’ उनले भने। वास्तवमा यस्तो अभिव्यक्ति आजनु दुखद हो। यदि सो दिन कुनै अप्रिय घटना भए सम्पूर्ण जिम्मेवारी ओलीले नै लिनु पर्ने छ।

संवैधानिक निकायको गरिमा

• रामजी दाहाल

निर्वाचन आयोगको प्रमुख आयुक्त पद रिक्त भएको एक महिनाभन्दा बढी भइसकेको छ। राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त, थारू, मधेशी, मुस्लिम र राष्ट्रिय समावेशी आयोगका छ वटा प्रमुख पद रिक्त छन्। राष्ट्रिय समावेशी आयोगमा दुईसहित निर्वाचन आयोग, महिला आयोग, प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोग र मुस्लिम आयोगमा एक/एक सदस्य गरी थप छ वटा पद रिक्त छन्।

यही रिक्तताका विच प्रतिनिधि सभाको राज्यव्यवस्था तथा सुशासन समितिले २ जेठमा सर्वसम्मतिबाट पारित गरेको सघीय निजामती सेवाको गठन, सञ्चालन र सेवाका सर्तसम्बन्धी विधेयकमा अवकाश र पुनर्निर्मुक्तिको अवधि (कुलिङ पिरियड) दुई वर्ष राख्ने उल्लेख छ। विधेयकमा उल्लेख गरिएको यस्तो व्यवस्थाका कारण सचिव वा मुख्य सचिवमा बहाल रहँदा वा अवकाश पाएलगत्तै संवैधानिक आयोग वा राजदूतलगायत अन्य नियुक्तिको ढोका बन्द हुने भएपछि छटपटी सुरु भएको छ।

संवैधानिक आयोगका रिक्त त्यस्ता पदमा मुख्य सचिव वा सचिवबाट राजीनामा दिएर वा अवकाश पाएलगत्तै नियुक्ति गरिएका प्रशस्त दृष्टान्त छन्। २०७५ साउन २० सम्म पदावधि कायम रहेका तत्कालीन मुख्य सचिव सोमलाल सुवेदीले पदबाट राजीनामासमेत नदिई २०७४ साउन ९ देखि एसियाली विकास बैङ्कको वैकल्पिक कार्यकारी निर्देशक पदमा

जागिर खान जानुभएको थियो। सघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयका तत्कालीन सचिव दिनेशकुमार थपलियालाई २०७५ चैत ११ मा बसेको संवैधानिक परिषद् बैठकले प्रमुख निर्वाचन आयुक्तमा नियुक्त गर्न सिफारिस गरेको थियो। २०७७ कात्तिक १० सम्म पदावधि कायम रहेका तत्कालीन मुख्य सचिव लोकदशरथ रेग्मीले २५ दिनअघि मुख्य सचिवबाट राजीनामा दिनुभयो। मन्त्रीपरिषद्को बैठक बस्नुअघि दिएको राजीनामा स्वीकृत हुनासाथ मन्त्रीपरिषद्ले उहाँलाई बेलायतका लागि नेपाली राजदूतमा सिफारिस गरेको थियो। रेग्मी २०८१ कात्तिक २५ देखि अमेरिकाका लागि बहालवाला नेपाली राजदूत हुनुहुन्छ। अर्का मुख्य सचिव शङ्करदास बैरागीले २०८० जेठ ३१ मा राजीनामा दिएको भोलिपल्टै जेठ ३२ गतेको मन्त्रीपरिषद् बैठकले उहाँलाई राष्ट्रिय सुरक्षा सल्लाहकारमा नियुक्त गरेको थियो।

२०८१ भदौ १५ मा अनिवार्य अवकाश पाउनुभएकी तत्कालीन मुख्य सचिव लीलादेवी गडतौलालाई सरकारले यही वैशाख ३१ मा बेपत्ता पारिएका व्यक्तिको छानबिन आयोगको अध्यक्षमा नियुक्त गरेको छ। यी त केही दृष्टान्त मात्र हुन्। सरकारी सेवाबाट अवकाश पाएलगत्तै पुनर्नियुक्ति पाएकाको सूची लामै छ।

सचिव वा मुख्य सचिवले संवैधानिक पदमा नियुक्ति पाउनुलाई आफ्नो हक ठान्ने गरेका छन्। ती अधिकारीले अवकाशपछि त्यस्ता निकायमा नियुक्तिको लोभमा पदमा बहाल रहेका बेला प्रधानमन्त्री र मन्त्रीको इच्छा अनुसार नीतिगत निर्णय गराएर आफूलाई योग्य प्रमाणित गर्दै आएका छन्। राजनीतिक नेतृत्वलाई खुसी बनाउने नाममा कतिपय विवादास्पद निर्णयसमेत गरेका छन्। यसो हुँदा प्रस्ट रूपमा स्वार्थको ढन्ड देखिने भई नै हाल्यो। नेपालको प्रशासन संयन्त्रमा विकृति बढ्नुको प्रमुख कारणमध्ये एउटा यो पनि हो।

सेवाप्राप्तिले कर्मचारीबाट सहयोग पाउनुको

सङ्घ ससाना काममा पनि अनावश्यक भ्रष्टाचार र हैरानी बेहेनु परेको गुनासो बारम्बार सुनिँदै पनि सचिव वा मुख्य सचिवले त्यसको सुनुवाइ गरेको पाइँदैन। सचिव वा मुख्य सचिव आफूलाई पानीमाथिको ओभरभोना देखाउने प्रयास मात्र गर्छन्। यसरी पदमा बहाल रहेका बखत योग्यतामाथि बारम्बार प्रश्न उठाएका त्यस्ता अधिकारी अवकाश पाएको भोलिपल्टै संवैधानिक आयोगका लागि योग्य ठहरिन सक्छन् कि सक्दैनन् ?

‘कुलिङ पिरियड’ को बहस

राज्यव्यवस्था तथा सुशासन समितिले सर्वसम्मतिबाट पारित गरेको सघीय निजामतीसम्बन्धी विधेयक संसद्बाट पारित हुनासाथ सचिव वा मुख्य सचिवबाट सिधै संवैधानिक वा अन्य नियुक्तिको बाटो केही वर्षका लागि बन्द हुने छ। पदमा बहाल छँदा राजनीतिक नेतृत्वसँग स्वार्थको सम्बन्ध स्थापित गर्ने र पदमै रहँदा वा अवकाश पाउनेबित्तिकै अर्को नियुक्तिको ढोका जतिबेला पनि खुला राख्ने विषयमा कर्मचारी माहिर छन्। निजामती कर्मचारीको नेतृत्व चरम अवसरवादी भएपछि राज्यव्यवस्था समितिले ‘कुलिङ पिरियड’ को अवधारणा ल्याएको हो। निजामती विधेयकमा ‘कुलिङ पिरियड’ राख्नुका पछाडि कतिपय कारण छन्। राज्यका हरेक निकायमा फैलिँएको कर्मचारी संयन्त्रको जालो रोक्नु र माथिल्लो तहका कर्मचारीलाई अनुशासित र जिम्मेवार बनाउन ‘कुलिङ पिरियड’ आवश्यक भएको हो। ‘कुलिङ पिरियड’ नहुँदा यसअघि माथिल्लो तहका कर्मचारीले संवैधानिक अङ्ग र राजदूतका निमित्त पदमै रहँदा राजनीतिक नेतृत्वलाई प्रभावमा पारेर पद हात पाउँदा आएका थिए।

पूर्व प्रशासक काशीराज दाहाल नेतृत्वको प्रशासनिक सुधार सुभाष समितिले दस वर्षअघि नै दुई वर्षभन्दा बढी ‘कुलिङ पिरियड’ हुनुपर्ने सुभाष दिएका थियो। आर्थिक

अनुशासन र सार्वजनिक प्रशासनलाई निष्पक्ष र दक्ष बनाउन दाहाल नेतृत्वको समितिले सुभाष दिएका थिए। भविष्यको नियुक्तिलाई हेरेर कर्मचारी राजनीतिक शक्तिको नजिक हुन खोज्ने, नेताले आफ्नो अनुकूलको निर्णय गराउन अनुकूलका कर्मचारी खोज्ने प्रवृत्ति अन्त्य नभएसम्म सार्वजनिक प्रशासनमा व्यावसायिकताको आभास पाउन सकिँदैन। आयोगले व्यावसायिक सक्षमता र आर्थिक अनुशासनका लागि पनि कम्तीमा दुई वर्षको ‘कुलिङ पिरियड’ हुनुपर्ने सुभाष दिएका थियो। समितिले अन्तर्राष्ट्रिय अभ्यासको समेत अध्ययन गरेर सरकारलाई त्यस्तो सुभाष दिएका थियो। हुन पनि अमेरिकामा एकदेखि दुई वर्ष, बेलायतमा दुई वर्ष, सिन्गापुरमा तीन वर्षको ‘कुलिङ पिरियड’ सम्बन्धी व्यवस्था रहिआएको छ।

अन्तर्राष्ट्रिय अभ्यासलाई समेत हेरेर अघि बढाइएको विधेयकमा ‘कुलिङ पिरियड’ राख्न राज्य व्यवस्था तथा सुशासन समितिको निर्णयलाई चुनौती दिँदै मुख्य सचिव एकपक्षीय अर्थात्, संसद्का महासचिव पदप्रसाद पाण्डेयसहित मन्त्रालयका सचिव नै विरोधमा उत्रिएका छन्। यो निर्णयबाट विचलित हुनुभएका उहाँहरूले सभामुख देवराज घिमिरे, राष्ट्रिय सभाका अध्यक्ष नारायण दाहालसँग भेटेर ‘कुलिङ पिरियड’ हटाउन दबाव दिनुभएको छ। त्यसअघि प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओली, काँग्रेस सभापति शेरबहादुर देउवासहित प्रमुख दलका नेता र समितिका सभापतिलाई भेटेर विधेयकमा प्रस्तावित प्रबन्ध नहटाए ‘असहयोग’ गर्ने बताएको समाचार आएका थिए। संसदीय समितिले गरेको निर्णय प्रक्रियाको संसद् का महासचिव पाण्डेयले त नैतिक रूपमा पनि आलोचना गर्न मिल्दैन। मुख्य सचिव संसद् सचिवालयका महासचिवसहित सचिव व्यक्तिगत स्वार्थको चिन्ताले यसरी हुल बोधेर हिँडेको विषयलाई लिएर सामाजिक सञ्जालमा अनेकखाले टीकाटिप्पणी सुरु भएका छन्। उहाँहरूमा यस्तो चिन्ता बढ्नुको

मुख्य कारण भनेको नजिकिँदो अवकाश नै हो।

हुन त समितिले विधेयकमा भएको सहमति उल्टाउन नसकिने स्पष्ट सन्देश दिइसकेको छ। संसद्मा पेस गर्ने तयारी भइरहेको विधेयक रोक्न उच्च प्रशासक शीर्ष नेतृत्वको घरदेखि चाहार्दै गर्दा बुझ्नुपर्ने कुरा के हो भने देशका लागि आवश्यक कानून बनाउने आधिकारिक निकाय सार्वभौम संसद् हो। समितिले सर्वसम्मतिबाट पारित गरेको विधेयक कसैको स्वार्थमा संशोधन हुन सक्दैन। त्यसो भयो भने सार्वभौम संसद्को अधिकारमाथि ठाडो हस्तक्षेप हुन्छ।

संवैधानिक आयोग र अन्य नियुक्तिका आफूलाई हकदार ठानेका अधिकारीले गरेको दाबी अनुसार विज्ञ र अनुभवी भएकाले राज्यले उहाँहरूको क्षमताको उपयोग गर्नु पर्छ। विज्ञ र अनुभवी हुनुहुन्छ भने सरकारी सेवाका दौरान उहाँहरूले देश र जनताका हितका पक्षमा उल्लेख्य के कस्तो काम गर्नुभएको छ, गर्नुभएको थियो त ? हिजोका दिनमा त्यस्तो कुनै काम गर्नुभएको छैन भने नयाँ नियुक्ति पाएपछि उहाँहरूले देश र जनताका लागि त्यस्तो कुन योगदान दिन सक्नुहुन्छ भनेर नागरिक तहबाट अपेक्षा गर्ने ? यस्तो हुँदा ‘कुलिङ पिरियड’ सम्बन्धी व्यवस्था लागू हुनासाथ भोलिका दिनमा पदमा बहाल रहेको अवस्थामा आफ्नो योग्यता र क्षमता देखाउनु पर्छ भन्ने सन्देश जाने छ। होइन भने राजनीतिक पहुँच नभएका तर क्षमतावान् व्यक्तिहरूले यस्ता कुनै पनि अवसर पाउन सक्दैनन्। उनीहरू सधैं वञ्चित हुनु पर्छ। त्यस कारण पनि निजामती कर्मचारी विधेयकमा दुई वर्षको ‘कुलिङ पिरियड’ राख्नुलाई अचल कार्यको सुरुवात मान्नु पर्छ। ‘कुलिङ पिरियड’ पछि पनि सरकारले आफूखुसी नियुक्ति नगरी खुला प्रतिस्पर्धाबाट गर्ने व्यवस्था मिलाउन सकेमा संवैधानिक निकायको गरिमा र विश्वसनीयता थप बढ्ने पक्का छ।

विद्यालय सञ्चालनमा जवाफदेहिता

• धनस्यधन चौलागाईं

स्थानीय सरोकारवालाको सहभागिता भई स्वाभिमत्त्वबाट अभिवृद्धि हुन्छ।

शिक्षा नियमावली, २०५९ को दफा १७१ क मा विद्यालयको कामकारवाहीको वार्षिक सामाजिक परीक्षण गराउनुपर्ने व्यवस्था छ। उक्त नियममा सामाजिक परीक्षण समितिको व्यवस्थासमेत रहेको छ। विद्यालयको सामाजिक परीक्षण मापदण्ड, २०७८ ले सामाजिक परीक्षणसम्बन्धी प्रक्रियागत व्यवस्था गरेको छ। जसमा सामाजिक परीक्षण समितिले आवश्यक सहयोगका लागि विज्ञसहितको प्राविधिक उपसमितिले तयार गरेको प्रतिवेदनसमेतका आधारमा समितिले प्रतिवेदन तयार गरी सरोकारवालाको भेला गराई छलफल गर्ने र प्राप्त सुझावसमेत समावेश गरी अन्तिम प्रतिवेदन तयार गर्ने र कार्यान्वयनका लागि विद्यालय व्यवस्थापन समितिसमक्ष पेस गर्ने व्यवस्था छ। यसबाट विद्यालयको शैक्षिक, प्रशासनिक र आर्थिकलगायत समग्र पक्षबारे सरोकारवाला सुसूचित भई पारदर्शिता प्रवर्धनमा मद्दत पुग्छ। त्यसले विद्यालय गतिविधिमा सरोकारवालाको स्वाभिमत्त्व र अपनत्व स्थापित तथा सहभागिता अभिवृद्धि गराउँछ। विद्यालय विकासका लागि समुदायमा सहयोगी वातावरण निर्माण हुन्छ। सामाजिक परीक्षण विद्यालयको जवाफदेहिता प्रवर्धन गर्ने एक महत्वपूर्ण उपकरण हो।

विद्यालयमा उपलब्ध स्रोत उपयोगलाई नियमितता, मितव्ययिता, कार्यक्षमता, प्रभावकारिता र औचित्यताको कसौमा राखेर लेखाजोखा गर्ने पद्धति लेखापरीक्षण हो। यसबाट स्रोतको उद्देश्यमूलक उपयोग गर्न, वित्तीय जोखिम कम गर्न, खर्चलाई निर्दिष्ट प्रक्रिया र कार्यमा केन्द्रित गर्न, अख्तियारप्राप्त

व्यक्तिलाई उत्तरदायी बनाउन मद्दत पुग्छ। हामीकहाँ विद्यालयसँग सम्बन्धित बेरुजु दिनानुदिन बढिरहेको छ। कतिपय विद्यालयको आर्थिक क्रियाकलापसम्बन्धी विषयलाई लिएर नियमनकारी निकायमा उजुरीको सङ्ख्या बढ्दो छ। यसले विद्यालय सुशासनमा चुनौती खडा गरिरहेको छ। विद्यालय लेखापरीक्षणलाई स्वव्यवस्थित, नियमित र मापदण्डमा आधारित

बनाई समयमै लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्ने, औँल्याइएका कौंफायत समयमै सुधार गरी विद्यालयको वित्तीय सुशासनलाई सुदृढ बनाउन अपरिहार्य छ।

कार्यसम्पादन मूल्याङ्कनसम्बन्धी हालको व्यवस्था प्रभावकारी हुन सकेको छैन। शिक्षक तथा कर्मचारीको कामको वस्तुनिष्ठ रूपमा मूल्याङ्कन गरी यसलाई उनीहरूको सुविधा र वृत्ति विकाससँग आबद्ध गर्नु पर्छ। शिक्षक र प्रधानाध्यापक विद्यार्थीको शैक्षिक उपलब्धिका सम्बन्धमा विद्यार्थी र अभिभावकप्रति उत्तरदायी हुनुपर्ने प्रणालीको विकास आवश्यक छ।

शैक्षिक गुणस्तर परीक्षण केन्द्रले विद्यालय शिक्षाको गुणस्तर सुधारका निमित्त प्रमाणमा आधारित पृष्ठपोषण प्रदान गर्न र जवाफदेहिता वृद्धि गरी शैक्षिक सेवा प्रवाहमा सुधार गर्ने उद्देश्यले विद्यालयको कार्यसम्पादन परीक्षण गर्दै आएको छ। यस अन्तर्गत सामुदायिक माध्यमिक विद्यालयको कार्यसम्पादन परीक्षण, स्वपरीक्षणमा सहजीकरण र नमुना माध्यमिक विद्यालयका प्रधानाध्यापकको नेतृत्व क्षमता परीक्षण जस्ता कार्य हुँदै आएका छन्। केही विद्यालयलाई नमुनाका रूपमा छनोट गरी गरिने यस्ता परीक्षणबाट मात्र सबै विद्यालयको स्तर पहिचान र गुणस्तर सुधार गर्न

सकिँदैन। यसका लागि सम्बन्धित स्थानीय तहमाफर्त सबै विद्यालयले प्रत्येक वर्ष शैक्षिक सत्रको सुरुमै स्वपरीक्षणलाई अनिवार्य संस्कारका रूपमा अवलम्बन गर्ने र यस्ता स्वपरीक्षणमध्ये केहीको स्थानीय तहबाट सत्यापन गरी यसको विश्वसनीयता सुनिश्चित गर्ने गर्नु पर्छ। शैक्षिक गुणस्तर परीक्षण केन्द्रबाट नियमित प्रत्येक स्थानीय तहका कम्तीमा पाँच प्रतिशत विद्यालय कार्यसम्पादनको बाह्य परीक्षण गरी प्रतिवेदन तथा सोको प्रबोधीकरण गर्ने व्यवस्था गर्नु पर्छ। कार्यसम्पादन परीक्षणका प्रतिवेदनले औँल्याएका विषयलाई विद्यालय सुधार योजनामा समावेश गरी सुधारका तत्कालीन र दीर्घकालीन रणनीति बनाई कार्यान्वयन गर्ने व्यवस्था हुन आवश्यक छ। यससम्बन्धी स्थानीय तहका कर्मचारीको क्षमता विकास र स्थानीय तहको संस्थागत क्षमता विकास यसलाई अपरिहार्य छ।

विद्यालयमा प्रत्येक बालबालिकाको क्षमता, विशिष्टता एवं विविधता र आवश्यकतालाई सम्बोधन गरी सबैलाई बालमैत्रीपूर्ण वातावरणमा सिक्ने अवसर सुनिश्चित गर्नु पर्छ। विद्यालयमा बालबालिकाका कठिनाई र अप्ठेरा पहिचान र तिनको निराकरण गर्ने प्रबन्ध गर्नु पर्छ। विद्यालय, शिक्षक र समकक्षी साथीसँग सम्बन्धित गुनासा हुन सक्छन्, जसले बालबालिकाको प्रतिभाको प्रस्फुटन र सिक्ने अवसरमा व्यवधान पुऱ्याइरहेको हुन सक्छ। शिक्षकको व्यवहार, विद्यालयको शैक्षिक तथा भौतिक वातावरण, साथीसङ्गीको व्यवहार र यसबाट बालबालिमा परेको कठिनाइसम्बन्धी विद्यार्थीमा खुला वा सुषुप्त गुनासा हुन सक्छन्। गुनासो सुनुवाइ निर्देशिका, २०७४ को सबै विद्यालयबिच प्रबोधीकरण हुन नसक्दा यसको कार्यान्वयन अपेक्षित रूपमा हुन

सकेको छैन। निर्देशिकाबमोजिम एक जना शिक्षकलाई गुनासो सुन्ने जिम्मेवारी दिई सोको सम्बोधन गर्ने व्यवस्था हुन आवश्यक छ। यसबाट विद्यालय सञ्चालन र शिक्षण सिकाइलाई जवाफदेही र सिकाइका आधुनिक मान्यता अनुकूल बनाउन सकिन्छ।

प्रधानाध्यापक, शिक्षक र कर्मचारीले आफ्नो पेसा अनुरूपको आचरण, व्यवहार, कार्यसम्पादनमा इमानदारी र निष्पक्षता कायम राख्नु पर्छ। शिक्षा नियमावली, २०५९ मा रहेको शिक्षकको आचारसंहिता पर्याप्त र यसको परिपालना सन्तोषजनक छैन। परिवर्तित सन्दर्भ अनुकूल शिक्षक तथा कर्मचारीको पेसागत आचारसंहिताको निर्माण गरी लागू गर्नु पर्छ। शिक्षक र कर्मचारीको आचारसंहिता परिपालनाको प्रधानाध्यापकले र प्रधानाध्यापकको व्यवस्थापन समितिले अनुगमन गर्ने व्यवस्था गर्नु पर्छ। शिक्षक कर्मचारी र व्यवस्थापन समितिले आचारसंहिता पालना गरे/नगरेको स्थानीय तहको शिक्षा हेर्ने निकायले बाह्य अनुगमन गर्ने सक्षम संयन्त्रको व्यवस्था गर्नु पर्छ। आचारसंहिता परिपालनालाई शिक्षकको कार्यसम्पादनको मूल्याङ्कन र वृत्ति विकास तथा सुविधासँग आबद्ध गर्न सकिँएमा शिक्षक कर्मचारीलाई पेसाप्रति जवाफदेही बनाउन सकिन्छ।

निजी लगानीका विद्यालयले राष्ट्रिय पाठ्यक्रमको प्रयोग गरे/नगरेको, मापदण्डबमोजिम शुरुक निर्धारण गरे नगरेको, कानूनबमोजिम छात्रवृत्ति दिए/नदिएको, भौतिक पूर्वाधार र सिकाइ वातावरण, नियुक्त शिक्षकको योग्यता र पारिश्रमिक, विद्यार्थी मूल्याङ्कन तथा आयव्ययको अभिलेख तथा सोको लेखपरीक्षण जस्ता विषयमा नियमन गरी जवाफदेही बनाउनु पर्छ।

Pratidin National Daily

प्रतिदिन

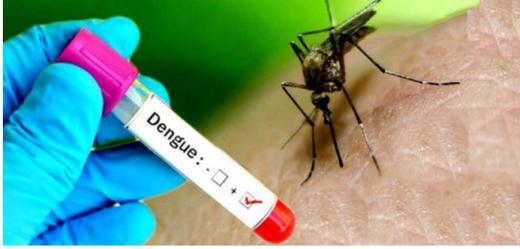
तपाईं जहाँ भएपनि
प्रतिदिन दैनिक तपाईंसँगै

ताजा र विश्वसनीय खबरको लागि

लगइन गर्नुहोस

www.pratidindaily.com

दुई हप्तामा डेंगु सङ्क्रमण बढ्ने

भापा(प्रस) । नेपालमा पछिल्लो केही वर्षयता डेंगु सङ्क्रमण जनस्वास्थ्य समस्याका रूपमा देखा पर्दै गइरहेको छ । सन् २०१९ देखि देशका विभिन्न स्थानमा डेंगु सङ्क्रमण महामारीका रूपमा देखा पर्दै आइरहेको छ । मनसुन सुरु भएसँगै नेपालमा किट जन्य रोगको जोखिम बढ्ने गर्छ । यो वर्ष पनि डेंगु सङ्क्रमण अन्य वर्षको तुलनामा बढी देखिने आँकलन गरिएको छ ।

अबको दुई हप्ताबाट विस्तारै डेंगु सङ्क्रमण बढ्न सक्छ ।” धाम लामे पानी पर्ने मौसममा डेंगु गराउने लामखुट्टेले फुल पारेर बच्चा निकाल्ने अनुकूल वातावरण हो । इपिडिमियोलोजी तथा रोग नियन्त्रण महाशाखा (इडिसिडी)का किट रोग नियन्त्रणशाखाका प्रमुख डा. गोकर्ण दाहालले गत वर्षको तुलनामा हालसम्म निकै कम सङ्क्रमित पुष्टि भएको जानकारी दिए ।

सर्वरोग विशेषज्ञ डा.शेरबहादुर पुनले यो वर्ष प्रिमनसुनमा नै धेरै पानी परेकाले अन्य वर्षको तुलनामा बढी डेंगु सङ्क्रमण पुष्टि हुने जानकारी दिए ।

उनका अनुसार यो वर्ष डेंगु सङ्क्रमण बढ्छ कि भन्ने अनुमान गरेको भए पनि गत वर्षको तुलनामा डेंगु सङ्क्रमितको संख्या आधाभन्दा कम पुष्टि भएको छ । दाहाल भन्छन्, “तीन वर्षको तथ्याङ्क हेर्दा यो वर्ष अहिलेसम्म कम डेंगु सङ्क्रमण पुष्टि भएको छ । पानी पर्ने थालेको १५ दिन भयो अहिलेसम्म डेंगु 'आउन ब्रेक' भएको सुन्नामा आएको छैन ” उनले भने ।

अबको दुई हप्तामा डेंगु सङ्क्रमण बढ्ने उनको भनाइ छ । उनले भने, “यो वर्ष धेरै पानी पर्ने आँकलन गरिएकाले डेंगु सङ्क्रमण अन्य वर्षको तुलनामा बढी देखिन सक्छ ।

पूर्व राजा...

टि इस्टेको मिनी दरबारमा बसेका छन् । उनी जेठ २५ गतेसम्म भापामा रहने बुझिएको छ । राजावादीहरूले यही जेठ १५ गतेदेखि राजधानीमा अनिश्चितकालीन आन्दोलन गर्ने भएका छन् । त्यसका लागि राप्रपाका कार्यकर्ताहरू राजधानीतर्फ जान थालेका छन् । आइतबार करिव सयजना युवा

कार्यकर्ता राजधानी गएको राप्रपा भापाका अध्यक्ष केशव ओझाले बताए । सोमवार राजधानीमा पार्टी अध्यक्षसंग युवाहरूको साक्षात्कार कार्यक्रम रहेकाले युवाहरू अगाडि नै गएको उनले बताए ।

जेठ १५ गतेको आन्दोलनका लागि भापाबाट करिव हजारको संख्यामा नेता कार्यकर्ता जाने अनुमान गरिएको छ ।

एकैदिनमा...

ओलीको उतेजनापूर्ण अभिव्यक्तिप्रति गम्भीर ध्यानाकर्षण भएको जनाएको छ । आयोगले जिम्मेवार व्यक्तिले आफ्नो अभिव्यक्ति दिँदा संयमित हुन, अरु व्यक्तिसँग सम्बन्धित वा पार्टीलक्षित नकारात्मक टीका टिप्पणी नगर्न, सुरक्षा निकायले राजधानीलगायतका क्षेत्रको शान्तिसुरक्षालाई मजबूत बनाउन तथा आफ्ना विरोध र प्रदर्शनलाई शान्तिपूर्ण बनाउन आग्रह गरेको छ ।

‘देशको शान्ति सुरक्षा र अमनचयन कायम गर्ने जिम्मेवारी सरकारका सुरक्षा निकायको हुँदाहुँदै लोकतान्त्रिक मुलुकमा कुनै पनि पार्टी विशेषबाट कुनै पनि क्षेत्र कब्जामा लिनु भनेको विधिको शासन विपरित हुनुका साथै, निषेधलाई प्रश्रय दिनु हो भन्ने आयोगको बुझाई छ, विज्ञापितामा भनिएको छ, शान्तिपूर्ण तवरबाट विचार र अभिव्यक्ति राख्न नेपालको संविधान र कानूनले निषेध गरेको छैन । यस परिस्थितिमा अरुको विचार, अभिव्यक्ति र प्रदर्शनप्रति लक्षित गरी सम्माननीय प्रधानमन्त्रीबाट आएको उक्त अभिव्यक्ति चिन्तानजनक छ ।

आयोगले जुनसुकै व्यक्तिसँग सम्बन्धित वा पार्टीलाई आफ्नो विचार र अभिव्यक्तिको स्वतन्त्रता भए पनि अरुप्रति सक्षित गरी मुठभेड निमित्त सक्ने गरी उतेजनापूर्ण अभिव्यक्ति आउनु मानव अधिकारका मूल्यमान्यताको समेत विपरीत भएको जनाएको छ ।

आयोगका प्रवक्ता टीकाराम पोखरेलले सोमबार विज्ञापित जारी गर्दै प्रधानमन्त्री ओलीले एक कार्यक्रममा ‘जेठ १५ गते एघार बजेदेखि दुई बजेसम्म काठमाडौं नेकपा एमालेको नियन्त्रणमा हुनुपर्छ ’भन्ने लागायतका अभिव्यक्ति दिँदै त्यसका लागि एमाले कार्यकर्तालाई तयार रहन दिएको निर्देशनपूर्ण अभिव्यक्तिप्रति ध्यानाकर्षण भएको जनाएका छन् ।

नेपाल बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लि.

कपौरट कार्यालय : मेचीनगर-६, काकरभिट्टा,कोशी प्रदेश

धितो लिलामी सम्बन्धी ३५ दिने सूचना

यस संस्थाको विभिन्न सेवा केन्द्रबाट तपशिलमा उल्लेखित ऋणीहरूले विभिन्न कर्जा शीर्षक अन्तर्गत लिएको ऋण कर्जा तथा बैङ्किङ सुविधाको साँवा, ब्याज र अन्य दस्तुरसमेत यस सहकारी संस्थासँग गरेको शर्त कबुलियत बमोजिम समय समयमा तिर्न बुझाउनु पर्नेमा नतिरी नबुझाएको हुँदा कर्जा चुक्ता भुक्तान गर्ने सम्बन्धमा पटक पटक मौखिक एवम् लिखित तरताकेता गर्दा समेत सोको बेवास्ता गरी यस संस्थालाई बुझाउनु पर्ने रकम नतिरी नबुझाई ऋण/कर्जा तथा बैङ्किङ सुविधासम्बन्धी शर्त बन्दै उल्लङ्घन गरेकोले संस्थाका कर्जा सुरक्षणवापत रोक्का रहेको तपशिल अनुसारको धितो लिलामीका लागि ३५ दिने सूचना प्रकाशित गरिएको छ । अतः यो सूचना प्रकाशित भएको मितिले ३५ दिनभित्र संस्थाका कार्यालयमा सम्पर्क राखी संस्थाबाट लिएको कर्जा तथा बैङ्किङ सुविधाको सम्पूर्ण साँवा, ब्याज र अन्य दस्तुर समेत चुक्ता भुक्तान गर्नुहोला । सो म्यादभित्र ऋणीले आफूले लिएको कर्जा तथा बैङ्किङ सुविधाको सम्पूर्ण साँवा, ब्याज र अन्य दस्तुर चुक्ता भुक्तान नगरेमा सहकारी ऐन २०७४, बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन २०६३,संस्थाको स्वीकृत विनियम २०५०(पुनर्लेखन २०७७) र कर्जा सम्बन्धी आन्तरिक कार्यविधि २०७१ (संशोधन २०८१),धितो लिलाम सम्बन्धी आन्तरिक कार्यविधि २०७७ (संशोधन २०८१)समेतलाई आधार मानी प्रचलित कानून बमोजिम यस संस्थासँग गरेको लिखित अनुसार ऋणी, प्रोपाईटर/संचालक तथा धितो जमानतकर्ता समेतलाई कालोसूचीमा राखी कानुनी कारवाही गरी संस्थाको लेना रकम धितोमा रहेको चल/अचल सम्पत्ति लिलाम बिक्री समेत गरी असुल उपर गरिनेछ । तपशिलमा उल्लेखित धितोको लिलाम बिक्री यो सूचना प्रथम पटक प्रकाशित भएको मितिले ३५ दिनपछि, संस्थाको तर्फबाट धितो लिलाम बिक्री सम्बन्धी कार्यक्रमको मिति उल्लेख गरि पत्राचार गरिने छ । साथै धितो लेखिदिने र व्यक्तिगत जमानी दिनुहुने सम्पूर्ण महानुभावहरूले समेत यसै सूचनाबाट जानकारी लिनुहुन सूचित गरिन्छ । धितो लिलामी कार्यक्रमका दिन सम्बन्धित जग्गाधनी र ऋणी समेत उपस्थित हुनुपर्ने छ । धितो लिलामी कार्यक्रमका दिन जग्गाधनी र ऋणी अनुपस्थित भएमा लिलामी प्रक्रियामा बाधा पुगेको मानिने छैन ।

भाषा नाघेको ऋणीहरूको नामावली

क्र.सं.	ऋणीको नाम, थर	ठेगाना	बाबुको नाम	बाजेको नाम	पति/पत्नी	जग्गाधनीको नामथर	जग्गाधनीको बाबुको नाम	जग्गाको ठेगाना	कि.नं.	क्षेत्रफल	सेवाकेन्द्र
१.	विजय शाह	भद्रपुर-६	कैलाश शाह	नन्दलाल शाह	निरु शाह	विजय शाह	कैलाश शाह	भद्रपुर-६	२९	२०७.३९ वर्ग मि	भद्रपुर
२.	दल बहादुर श्रेष्ठ	भद्रपुर-५	हरक बहादुर श्रेष्ठ	रत्न बहादुर श्रेष्ठ	लिलाकुमारी मास्के	दल बहादुर श्रेष्ठ	हरक बहादुर श्रेष्ठ	महेशपुर-१	४४९८	५०७.९६ वर्ग मि	भद्रपुर
३.	श्री प्रसाद माफी	भद्रपुर-४	उत्तमलाल माफी	मिठालाल माफी	अरुणा राजवंशी	श्री प्रसाद माफी	उत्तमलाल माफी	महेशपुर-१	४४३२	४४२.९३ वर्ग मि	भद्रपुर
४.	गाविन्दलाल श्रेष्ठ	भद्रपुर-५	हरक बहादुर श्रेष्ठ	रत्न बहादुर श्रेष्ठ	राधिका श्रेष्ठ	गाविन्दलाल श्रेष्ठ	हरक बहादुर श्रेष्ठ	महेशपुर-१	४४९९	५०७.९६ वर्ग मि	भद्रपुर
५.	सुश्री पुष्पाकुमारी राई	भद्रपुर-६	कुल बहादुर राई	पृथ्वी बहादुर राई	रुपेश श्रेष्ठ	सुश्री पुष्पा कुमारी राई	कुल बहादुर राई	भद्रपुर १२	८४.५०	५३.८७.९९.८५ वर्ग मि	भद्रपुर
६.	मानबहादुर तामाङ	कचनकवल-२	रामकुमार तामाङ	पूर्ण बहादुर तामाङ	मनमाया तामाङ	डोलमाया तामाङ	टिकाराम तामाङ	पथरिया-८	३६८९	१०९६	पथरिया
७.	सुकमाया राई	कचनकवल-४	सन्तबहादुर गुरुङ	धनराज गुरुङ	पञ्चमान राई	सुकमाया राई	सन्तबहादुर गुरुङ	केचना-२	२४६	६३२५	पथरिया
८.	टिमलाल राजवंशी	बाह्रदशी १	सुरन राजवंशी	हरमरिया राजवंशी	एन्जल राजवंशी	एन्जल राजवंशी	पारस कुमार राई	अनारमनी १	९१३	५७५.६९	राजगढ
९.	प्रेम प्रसाद राजवंशी	बाह्रदशी ३	भिम नारायण राजवंशी	रामु राजवंशी	दमन्ती राजवंशी	प्रेम प्रसाद राजवंशी/तालोसरी राजवंशी	फागुलाल राजवंशी / भिम नारायण राजवंशी	राजगढ ५	१४२९ १४३१	६७७.२६ ११००.४८	राजगढ
१०.	कमलदिप नारायण गणेश	बाह्रदशी ४	काली प्रसाद गणेश	हरीलाल गणेश	दिपान्तली गणेश	ठन्डा कुमारी गणेश	लारुलाल गणेश	चकचकी ३	४६८	५०७.९६	राजगढ
११.	गायक प्रसाद राजवंशी	बाह्रदशी ३	सारा प्रसाद राजवंशी	धनराज राजवंशी	गुडी जसवाल	गायक प्रसाद राजवंशी	गंगा प्रसाद राजवंशी	चकचकी ३	४६८	५०७.९६	राजगढ
१२.	उदव भेटवाल	हल्वदारी ०४	पद्म प्रसाद भेटवाल	प्रमानन्द भेटवाल	तनुजा भेटवाल	उदव भेटवाल	पद्म प्रसाद भेटवाल	हल्वदारी १ ख	३२१९ ३३९९ ३२२०	१०९५.८९ ६२६.४४ १०९५.८९ वर्ग मि.	बडावारी
१३.	तिलमाया न्यौपाने	हल्वदारी ०३	रेशमबहादुर न्यौपाने		गिरिराज बस्नेत	तिलमाया न्यौपाने	रेशमबहादुर न्यौपाने	हल्वदारी २	२२२०	०-१०-०० विधा	बडावारी
१४.	अम्बीका प्रधान खत्री	हल्वदारी ०३	रुद्र कुमार प्रधान	नर बहादुर प्रधान	कुशलबहादुर खत्री	अम्बीका प्रधान खत्री	रुद्र कुमार प्रधान	हल्वदारी २ क	३५४४	१३४.४५२ वर्ग मि.	बडावारी
१५.	मन बहादुर लिम्बु	भद्रपुर १	हिमाल ध्वज लिम्बु	मखलाल लिम्बु	ज्योति लिम्बु	मान बहादुर लिम्बु	हिमालध्वज लिम्बु	पृथ्वीनगर ९	४८३	६५७.७४	बनियानी
१६.	ज्योती आङ्गदम्बे	मेचीनगर ८	धन बहादुर आङ्गदम्बे	मरिचमान आङ्गदम्बे	बाबा लिम्बु	करमती लिम्बु/आमा	मरिचमान लिम्बु	नकलबन्दा ७	७८	१६९.३१ वर्ग मि	चन्द्रगढी
१७.	प्रमोद राई	कमल ५	जसमान राई	मन बहादुर राई	सुजा राई	प्रमोद राई	जसमान राई	शिवगञ्ज ७	२२०१९	३३८.६४ वर्ग मि	चन्द्रगढी
१८.	विष्णु प्रसाद सिग्देल	हल्वदारी १	गोपिकृष्ण सिग्देल	डिङ्गलिराम सिग्देल	-	विष्णु प्रसाद सिग्देल	गोपिकृष्ण सिग्देल	हल्वदारी ८, राजगढ १	२६११, ७०२, १९०२, १९०५, १९०८, ६९७	७११.९२, २९४५.००, १३४.४५२, २२६.४४, ५०७.९४, २२०.०० वर्ग मि	चन्द्रगढी
१९.	अम्बर बहादुर काकी	विर्तामोड ८	मान बहादुर काकी	हस्त बहादुर काकी	मन्जु कुमारी राजवंशी	जानुका देवी काकी/आमा छोरा	नैन बहादुर काकी	राजगढ ४	२७६९, २७६८	४६९.००, ८८९.५५ वर्ग मि	चन्द्रगढी
२०.	इश्वरी श्रेष्ठ	दमक १५	ईन्द्र कुमार श्रेष्ठ	नन्दलाल श्रेष्ठ	पथर बहादुर राना राई	इश्वरी श्रेष्ठ	ईन्द्र कुमार श्रेष्ठ	महेशपुर ३	२९४१	३३८६.३० वर्ग मि	चन्द्रगढी
२१.	सागर हमाल	भद्रपुर १	महेश्वर बहादुर हमाल	मित प्रसाद उपाध्याय	सम्फना गुरुङ	सम्फना गुरुङ	भन् गुरुङ	पृथ्वीनगर ७	१८८	२६२.५० वर्ग मि	चन्द्रगढी
२२.	सम्फना गुरुङ	अर्जुनधारा ५	भन् गुरुङ	टिक बहादुर गुरुङ	सागर हमाल	सम्फना गुरुङ	भन् गुरुङ	पृथ्वीनगर ७	१८८	२६२.५० वर्ग मि	चन्द्रगढी
२३.	जगत बहादुर विष्ट	विर्तामोड ७	शेर बहादुर विष्ट	बृष बहादुर विष्ट	टिकामाया मुखिया	शेर बहादुर विष्ट	बृष बहादुर विष्ट	नारामनी २	२६००, २८००	५३०.५४ वर्ग मि	चन्द्रगढी
२४.	रेणुका दुहाना	भद्रपुर १०	विष्णु प्रसाद न्यौपाने	इश्वरी प्रसाद न्यौपाने	गेयनाथ दुहाना	गेयनाथ दुहाना	प्रेम निधी दुहाना	शिवगञ्ज ७	१०५७	८४६.०६	चन्द्रगढी
२५.	सिर्जु श्रेष्ठ	विर्तामोड १	शैलेन्द्र कुमार श्रेष्ठ	शेर बहादुर श्रेष्ठ	-	सिर्जु श्रेष्ठ	शैलेन्द्र कुमार श्रेष्ठ	चन्द्रगढी ६	५६४९, ५६५१	६३.४९, ५६२.९५	चन्द्रगढी
२६.	लक्ष्मी प्रसाद ढकाल	हल्वदारी ४	दुष्डीराज ढकाल	कृती प्रसाद ढकाल	राजा देवी ढकाल	दुष्डीराज ढकाल	कृती प्रसाद ढकाल	हल्वदारी ३	१८४६	४०६६.६७	चन्द्रगढी
२७.	सकुन्तला देवी पौडेल	भद्रपुर ७	भगत प्रसाद पौडेल	देवी चरण पौडेल	गोकर्ण बहादुर थापा	सकुन्तला देवी पौडेल	भगत प्रसाद पौडेल	चन्द्रगढी ६	५९६३, ५९५९, ५९६१	१६०.८५, १२६.९९, ५०.८० वर्ग मि	चन्द्रगढी
२८.	विमला देवी न्यौपाने	हल्वदारी २	नरेश्वर न्यौपाने	नन्दीकेशर न्यौपाने	राजिन्द्र ढकाल	विमला देवी न्यौपाने	नरेश्वर न्यौपाने	हल्वदारी ९	३३८६, २०	१६९३ वर्ग मि	चन्द्रगढी
२९.	ज्योती आङ्गदम्बे	मेचीनगर ८	धन बहादुर आङ्गदम्बे	मरिचमान आङ्गदम्बे	बाबा लिम्बु	करमती लिम्बु/आमा	मरिचमान लिम्बु	नकलबन्दा ७	७८	१६९.३१ वर्ग मि	चन्द्रगढी
३०.	अन्जु ओली	हल्वदारी ०१	कोमल प्रसाद पन्त	नन्दलाल पन्त	टिकाराम ओली	टिकाराम ओली	कृष्ण प्रसाद ओली	राजगढ ०९	३१०५, ३१०६	०-२-०-० ०-४-१०-०	गोलघाट
३१.	सविना शेर्मा लिम्बु	बाह्रदशी ०५	लुकेन्द्र शेर्मा	भिम बहादुर शेर्मा	शम्भु लिम्बु	यम कुमारी राई	रुपध्वज राई	चकचकी ०७	२६०८ ३८४० ४५१२	०-६-०-० ०-१-१०-० ०-१०-०-०	गोलघाट
३२.	गोपाल कुमार सुनुवार	विर्तामोड-५	राई बहादुर सुनुवार	विष्णु लाल सुनुवार	वज्रिता राई	वज्रिता राई	धन बहादुर राई	अनारमनी-३ शिवगञ्ज-९ शिवगञ्ज-९ शिवगञ्ज-९	२०४ ८६२ ८६४ ८६६	२२४.३२ ७१९.६१ ८४६.४६ १६९२.९२	विर्तामोड

बाँकी अन्तिम पृष्ठमा

वर्गीकृत विज्ञापन संकलन केन्द्रहरू :

चन्द्रगढी, भद्रपुर

लोकबहादुर कुँवर : ९८४२६८३९९६
द्रोण अधिकारी : ९८४२६८३९९९

दमक

विष्णु सुब्बा : ९८५२६६०९३७
देविबहादुर बस्नेत : ९८९७२६६२९

मेचीनगर

चारआली : ९८४२७०३०९३
गोबिन्द घिमिरे : ९८५५५७०५५०

उर्लाबारी

रुपेन्द्र शेर्मा : ९८४२०९२४०६
विराटनगर
क्रिष्टियन आई: ०२१-५२५६९८

इलाम, मंगलबारे

रणवीर लिम्बू
९८९६९८६७५७

काकरभिट्टा

फ्रेन्डसिप पुस्तक पसल
०२३-५६२४२४

भापा बजार

बरत राजवंशी
९८९७०४९००९

आजको राशिफल

मेष नयाँ वस्त्र र अलङ्कारको प्राप्ति पनि हुनसक्छ । मनोरञ्जनमा सहभागिता भइनेछ । महत्वपूर्ण कामको थालनी हुनेछ । कुनै कुराले मनमा शान्ति छाउनेछ ।

वृष आज रमाइलो यात्राको सम्भावना छ । रोकिएको धन हात पर्ला ।

कर्कट नयाँ ज्ञान सिक्ने मौका मिल्नेछ । स्वादिष्ट भोजनको आनन्द समेत पाइएला । आज महिला वर्गबाट विशेष साथ र सहयोग मिल्नेछ । अरुलाई प्रभावित पारेर मनोरञ्जनको क्षेत्रमा सफलता मिल्नेछ । शरीर भारी र मन अस्थिर रहने संकेत

तुला आज आम्दानी प्रशस्तै बढ्नेछ । प्रेम र दाम्पत्य जीवन सुखमय हुनेछ । सामाजिक क्षेत्रबाट राम्रो सहयोग पाइनेछ । धार्मिक तथा समाज सेवामा मन लाग्नेछ । आज छोटो दुरीको लाभदायक यात्रा रहला । एकपछि अर्को अवसर आउनाले मन

मकर घरमा अतिथिको आगमन हुनेछ । स्वास्थ्यको ख्याल गर्नु पर्नेछ । राजनैतिक कार्यमा सफलता मिल्नेछ । विपरीत वर्ग प्रति आकर्षण बढ्नेछ । परीक्षा र पढाईमा राम्रै सफलता मिल्ला । रमाइलो यात्रा गर्ने अवसर प्राप्त हुनेछ ।